

**Asociația
Grupul de
Acțiune Locală
Dobrogea Verde**

Raport de Evaluare a
Strategiei de
Dezvoltare Locală a
GAL Dobrogea Verde

Perioada de referință
14.12.2016 – 01.10.2018

Cuprins

I. Prefață	2
II. Rezumat	2
III. Context	4
IV. Scopul și obiectivele evaluării	15
V. Metodologia de evaluare	16
VI. Constatările și concluziile evaluării	23
1. Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală	23
2. Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor prevăzute de strategie	25
3. Valoarea adăugată datorită metodei LEADER	26
4. Factorii de succes și de insucces	28
5. Contribuția SDL la aria de intervenție 6B	29
VII. Concluzii, recomandări și lecții învățate	30

I. PREFERAȚĂ

Documentul reprezintă evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a GAL Dobrogea Verde pentru perioada 14.12.2016 - 01.10.2018. Echipa de evaluatori implicată în realizarea evaluării a fost constituită din echipa tehnică a GAL. În cadrul procesului de evaluare au fost implicați echipa GAL Dobrogea Verde, membrii Comitetului Director, liderii locali, beneficiarii de proiecte, locuitorii din teritoriu. Teritoriul Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde este situat în județul Constanța, înglobând 6 unități administrativ – teritoriale recunoscute legal la nivelul NUTS IV, după cum urmează:

- ❖ Orașul Techirghiol
- ❖ Comuna 23 August
- ❖ Comuna Albești
- ❖ Comuna Limanu
- ❖ Comuna Tuzla
- ❖ Comuna Pecineag

Fondurile alocate pentru implementarea strategiei sunt în valoare de **1.801.134,31** euro. Evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală este o cerință obligatorie conform articolului 33 din Regulamentul European nr. 1303/2013 și a prevederilor PNDR. Această evaluare s-a realizat respectând prevederile Ghidului Operațional privind evaluarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală. Evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală a GAL Dobrogea Verde s-a desfășurat în scopul realizării unei analize aprofundate, cu caracter socio - economic, menită să identifice, cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care au stat la baza acestor rezultate.

Evaluarea urmărește modalitatea de operare a strategiei, efectele și rezultatele pe care le generează, așadar aceasta va contribui la îmbunătățirea SDL și va fi folosită ca bază pentru eventualele actualizări ale acesteia pe parcursul implementării sale, scopul evaluării fiind de a detecta aspectele cheie care trebuie și pot fi schimbate pentru creșterea relevanței, eficacității și a impactului strategiei. În vederea efectuării evaluării, GAL Dobrogea Verde, prin Decizia Consiliului Director nr. 359/09.01.2019 a aprobat Planul de evaluare și a desemnat Comisia de Evaluare, după cum urmează:

- coordinator: Stelian Gima;
- membri: Adrian Manole, Alexandru Constantin Cârstea, Leana Tudor, Nicolae Stan.

Realizarea evaluării Strategiei de Dezvoltare Locală a GAL Dobrogea Verde s-a desfășurat conform Calendarului de Evaluare, iar rezultatele acesteia reflectă progresul implementării SDL la data de 01.10.2018.

II. REZUMAT

Temele pentru evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală sunt cele prezentate în continuare: Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală, eficacitatea și eficiența

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

operațiunilor realizate și contribuția lor la obținerea rezultatelor și a impactului prevăzute de strategie, contribuția SDL la aria de intervenție 6B, valoarea adăugată datorată metodei LEADER și factorii de succes și de insucces.

În vederea realizării evaluării Strategiei de Dezvoltare Locală GAL Dobrogea Verde au fost propuse 6 întrebări de evaluare, incluzând întrebările comune pentru evaluarea implementării SDL de către Grupurile de Acțiune Locală. Principalele obiective previzionate a fi atinse ca urmare a implementării LEADER în teritoriul GAL Dobrogea Verde sunt:

- ✓ obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă;
- ✓ favorizarea competitivității agriculturii;

Din cele 7 măsuri propuse în SDL, până la data de 01.10.2018, au fost lansate 4, reprezentând 73 % din fondurile alocate strategiei.

Situația alocării financiare SDL

Planul de finanțare						
VALOARE SDL COMPONENTA A	Suprafață TERITORIUL GAL	Populație TERITORIUL GAL	VALOARE TOTALĂ COMPONENTA A (EURO)			
A	486		32,373			1,121,584

COMPONENTA A+B	PRIORITATE	MĂSURA	INTENSITATE A SPRIJINULUI	CONTRIBUȚIA PUBLICĂ NERAMBURSABILĂ / MĂSURĂ ² (FEADR + BUGET NAȚIONAL)	CONTRIBUȚIA PUBLICĂ NERAMBURSABILĂ / PRIORITATE (FEADR + BUGET NAȚIONAL)	VALOARE PROCENTUALĂ ³ (%)
COMPONENTA A+B	1	Măsura 1/1C Formare profesională în domeniul agricol	100%	24,088.27	24,088.27	1.34%
	2	Măsura 2.1/2A Îmbunătățirea performanțelor economice a fermelor	100%	48,476.53 30,000.00	428,470.75 110,000.00	7.13% 6.11%
		Măsura 2.2/2B Creșterea competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului unor fermieri calificați și a reinnoirii generațiilor	100%	80,294.22 80,000.00		
	3				0	0.00%
	4				0	0.00%
	5				0	0.00%
	6	Măsura 3.1/6A Dezvoltarea activităților non-agricole în teritoriul GAL	70%; 90%	854,448.76 621,140.31	4,288,375.44 1,306,846.16	74.53% 72.55%
		Măsura 3.2/6B Facilitarea accesului la servicii sociale îmbunătățite	80%; 90% 100%	64,235.38		
		Măsura 3.3/6B Creșterea gradului de furnizare a serviciilor către minoritățile din teritoriu	90%; 100%	32,117.69		
		Măsura 3.4/6B Dezvoltarea locală a UAT-urilor din cadrul Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde	80% 90%; 100%	340,903.58 589,352.78		
Cheltuieli de funcționare și animare ⁴				360,199.88		20.00%
TOTAL GENERAL (COMPONENTA A+ COMPONENTA B)					1,801,134.31	

Au fost lansate 4 apeluri de selecție în care au fost depuse un număr de 9 proiecte. Numărul proiectelor selectate la nivelul GAL Dobrogea Verde este de 8 proiecte, din care 0 proiecte sunt contractate iar 4 proiecte sunt în curs de contractare. Numărul proiectelor în retrase este de 2, proiecte în așteptare - 1, 1 proiect declarat neeligibil în etapa de evaluare la OJFIR Constanta.

Având în vedere faptul că în momentul evaluării nu sunt finalizate proiectele depuse, realizarea obiectivelor propuse prin SDL se poate aprecia doar prin angajamentele luate la nivelul fiecărui proiect.

Majoritatea indicatorilor au fost deja atinși și se preconizează o depășire a angajamentelor asumate în SDL. În ceea ce privește distribuția fondurilor alocate în SDL în teritoriu, solicitanți de pe raza a 4 UAT-uri din teritoriul GAL au depus proiecte și urmează să beneficieze de finanțare.

IV.CONTEXT

Componența parteneriatului

Grupul de Acțiune Locală Dobrogea Verde este format din **6 autorități publice locale** din județul Constanța (*Oraș Techirghiol, Comuna 23 August, Comuna Albești, Comuna Limanu, Comuna Pecineaga Comuna Tuzla,*), **16 operatori economici** cu sediul social sau punct de lucru în cadrul teritoriului și **o entitate ce reprezintă societatea civilă** din cadrul teritoriului. Procentele de reprezentare ale sectoarelor de interes în cadrul parteneriatului sunt următoarele: 26,09% ponderea partenerilor publici, 69,56% ponderea sectorului privat și 4,35% reprezentanții societății civile (cu respectarea criteriului de eligibilitate a parteneriatului acesta fiind constituit din peste 51% (73,91%) reprezentanți ai mediului privat și ai societății civile). După cum rezultă din cele reținute mai sus, parteneriatul este caracterizat de plusvaloare întrucât are la bază mobilizarea unor actori diverși din sectoarele de interes (public, privat și societatea civilă). De asemenea, parteneriatul este echilibrat, nefiind dominat de un singur grup de interese, fiecare sector având o reprezentare semnificativă la nivelul asocierii.

Analiza componenței parteneriatului relevă îndeplinirea Criteriului de Selecție 2.1., ponderea partenerilor privați și ai reprezentanților societății civile depășind 65% din membri (73,91%). În cadrul parteneriatului există o formă asociativă, recunoscută conform legislației în vigoare, Asociația Crescătorilor de Ovine și Caprine Arsa Constanța, cu sediul în teritoriul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde (sat Arsa, comuna Albești), constituită juridic anterior lansării Apelului de Selecție (06.01.2009), cu activități într-un domeniu relevant pentru teritoriu, respectiv agricultura. Conform statutului asociației, aceasta are ca scop "(...) Garantarea practicării rașionale a creșterii ovinelor și caprinelor și îmbunătățirea condițiilor de valorificare a animalelor și a produselor rezultate din creșterea și sacrificarea acestora."*

Analiza diagnostic realizată la nivelul teritoriului a relevat faptul că, localitățile componente au un potențial agricol ridicat, determinat de ponderea mare a suprafețelor agricole și de caracteristicile geografice și de mediu. De asemenea, **agricultura** reprezintă unul dintre sectoarele economice dezvoltate în cadrul teritoriului, societățile

agrenate în această activitate generând a doua cea mai mare cifră de afaceri în anul 2014. În cadrul sectorului primar de la nivelul teritoriului, 49,17% din cifra de afaceri realizată de întreprinderile angrenate în acest sector, este realizată de firmele care au ca obiect de activitate *creșterea animalelor*. Astfel, parteneriatul cuprinde o formă asociativă într-un domeniu relevant pentru teritoriu, ceea ce conduce la îndeplinirea Criteriului de Selecție.

Interesul și implicarea partenerilor în dezvoltarea teritoriului

1. Sectorul public, prin ansamblul activităților desfășurate în mod curent, urmărește obținerea prosperității economice și a bunăstării sociale prin crearea unui mediu favorabil de afaceri, concomitent cu integrarea în comunitate a grupurilor vulnerabile și promovarea unei atitudini dinamice și pozitive față de problemele dezvoltării teritoriului.

Partenerii din sectorul public își dovedesc **interesul și implicarea** în dezvoltarea teritoriului, prin inițierea și coordonarea de proiecte de dezvoltare a infrastructurii locale (rutieră, de utilități, socială, sanitară, educațională etc). Prin dezvoltarea infrastructurii locale va crește atractivitatea teritoriului ce va conduce la dezvoltarea operatorilor economici existenți și la atragerea de noi investitori, ceea ce va determina o creștere a veniturilor la bugetele locale, putându-se astfel asigura o dezvoltare sustenabilă, pe termen lung prin continuarea sau multiplicarea proiectelor inițiate.

Prin prisma influenței majore pe care o dețin reprezentanții sectorului public, în calitate de factori decizionali, aceștia alocă fonduri din bugetele locale necesare susținerii proiectelor din cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală de la nivelul teritoriului.

Astfel, partenerii din sectorul public **sunt direct interesați și implicați** în dezvoltarea teritoriului, prin prisma îmbunătățirii infrastructurii publice ca urmare a realizării de investiții capabile să satisfacă nevoile generale ale comunității, în condiții de eficiență economică.

2. Sectorul privat se implică în dezvoltarea teritoriului prin activitatea economică derulată, respectiv prin prisma contribuției acestora la creșterea economică teritorială și prin generarea de locuri de muncă. Prin activitățile economice derulate, aceștia creează resurse materiale pentru comunitate menite a îmbunătăți calitatea vieții întregii comunități. În ceea ce privește implicarea în dezvoltarea teritoriului, aceasta se traduce prin nevoia acestora de a-și dezvolta afacerile proprii prin derularea de proiecte cu finanțare europeană prin intermediul grupului de acțiune locală. Sectorul privat va asigura sustenabilitatea și cofinanțarea din fonduri private a proiectelor. Interesul și implicarea reprezentanților sectorului privat rezultă și din faptul că, majoritatea acestora desfășoară activități în domeniile relevante pentru teritoriu (industria prelucrătoare, agricultură, turism, comerț, servicii), oferind astfel, în etapa de planificare, inputurile necesare identificării necesităților aferente sectoarele de activitate, iar în etapa de implementare a strategiei se vor implica în identificarea și dezvoltarea de idei de proiecte. De asemenea, operatorii economici sunt direct interesați de dezvoltarea durabilă a teritoriului pentru a se crea cadrul favorabil desfășurării activităților economice curente și viitoare. Astfel, activitatea lor economică poate fi influențată pozitiv de existența unei infrastructuri moderne, a forței de muncă locale calificată corespunzător.

3. Societatea civilă, prin însăși natura sa, are ca obiective principale sprijinirea și promovarea intereselor societății și susținerea dezvoltării comunităților locale. Societatea

civilă joacă un rol important în mobilizarea membrilor comunității locale și în sporirea dialogului dintre cetățeni, comunități, autoritățile locale, în sensul identificării și elaborării unor posibile proiecte, stimularea potențialilor beneficiari și asistarea celor cu idei de proiecte locale ca să le transforme în proiecte eligibile spre finanțare în cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală. În acest sens, de menționat este faptul că Asociația Crescătorilor de Ovine și Caprine Arsa Constanța, desfășoară *activități de consiliere, promovare a intereselor membrilor săi*, stipulate în mod expres și în cadrul statutului, după cum urmează: „*acordarea de asistență membrilor asociației în domeniul economic, managerial, social, tehnic, financiar și juridic.*”

Având în vedere caracterul omogen al teritoriului ce determină existența unor probleme comune pentru toate localitățile componente, toți partenerii manifestă un interes crescut în depunerea de eforturi concertate în vederea găsirii de soluții pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului. Prin crearea capacității locale se va intensifica dezvoltarea locală, mobilizarea resurselor locale și dezvoltarea de rețele care permit diseminarea informațiilor și o abordare integrată în vederea tratării aspectelor economice și sociale complexe.

Prezentarea Teritoriului

1. Situație geografică

Grupul de Acțiune Locală Dobrogea Verde face parte din **Regiunea de Dezvoltare Sud-Est**, fiind situat în partea de sud-est a județului Constanța, în vecinătatea țărmului Mării Negre. Teritoriul se învecinează în partea de nord cu UAT Eforie Nord, la sud cu Bulgaria, la vest cu Comunele Comana, Amzacea și Topraisar, la est cu Marea Neagră. Între limitele descrise mai sus, suprafața teritoriului este de 486,42 km².

1.1. Caracteristici geografice și climatice

Relieful dominant este de *podis*, cu altitudine redusă, în cea mai mare parte a teritoriului predomină valorile sub 200 m.

Clima se înscrie în caracteristicile generale ale climatului temperat continental, moderat de tranziție, cu influențe marine, cu temperaturi medii anuale cuprinse între 10,5°-11,5° C.

Solurile au un *grad ridicat de fertilitate naturală* care asigură recolte importante. Atât clima cât și structura hidrografică au creat condițiile pentru existența solurilor de tip cernoziom levigat, brun negricios, cu grad mare de afânare și poros, favorabil cultivării cerealelor.

Resursele naturale pe care se bazează potențialul economic al *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* sunt resurse proprii (terenuri arabile, pășuni, fânețe, produse animaliere și vegetale). În teritoriu se regăsesc importante resurse minerale dintre care pot fi amintite: mineralele feroase, apele mineralizate, materialele de construcții, izvoarele mezotermale, rocile comune și fosfatice. Dintre cele mai importante unități hidrografice ce se regăsesc la nivelul teritoriului poate fi amintită Marea Neagră. O trăsătură distinctivă a teritoriului este prezența lacurilor naturale marine, fluviatile, fluvio-marine, lagune, lacuri terapeutice cu nămol sapropelic, iazuri și lacuri de agrement.

Din analiza caracteristicilor fizico-geografice rezultă faptul că, teritoriul aferent *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* reprezintă un spațiu omogen, compact, caracterizat prin continuitate geografică.

2. AGRICULTURA

Grupul de Acțiune Locală Dobrogea Verde dispune de un potențial agricol semnificativ, care nu este valorificat suficient astfel încât agricultura să poată deveni un pilon real de susținere a economiei locale. După cum relevă și analiza de mai jos, teritoriul dispune de premise favorabile pentru realizarea unor activități agricole productive.

2.1. Suprafață agricolă

Conform datelor furnizate de INSSE, la nivelul anului 2014, din suprafața totală a teritoriului, *suprafața agricolă* reprezenta 85,77% (41.721 ha), iar suprafața neagricolă 14,23% (6.921 ha). Distribuția suprafețelor agricole la nivelul teritoriului prezintă un caracter uniform, pe raza tuturor localităților componente, acestea având o pondere semnificativă de peste 86% din suprafața totală a fondului funciar.

2.1.1. Exploatații agricole

Activitățile agricole se desfășoară fragmentat, pe terenuri mici, familiale, în regim privat, cu un randament destul de scăzut din lipsa accesului la noile cunoștințe și tehnologii de producție. Sub aspectul dimensiunilor fizice, exploatațiile agricole preponderente la nivelul teritoriului sunt reprezentate de *fermele mici* cu o suprafață agricolă sub 5 ha (91,45% din totalul exploatațiilor), în timp ce fermele mari, peste 50 ha au o pondere foarte redusă, de doar 2,87%. Forma predominantă de deținere a exploatațiilor agricole este în proprietate (92,02%), urmată de exploatații agricole în arendă (2,93%), în concesiune (0,40%), în parte (1,34%), utilizat cu titlu gratuit (2,20%), alte moduri de deținere (1,10%).

Din totalul exploatațiilor agricole existente la nivelul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* (3.554 exploatații agricole), doar 3 aveau personalitate juridică (reprezentând 0,32%), conform *Recensământului General Agricol 2010*, diferența de 99,68% fiind organizate ca exploatații agricole individuale. Cea mai mare parte a suprafeței cultivate este formată din cultura cu cereale (58,35%), dintre care cele mai frecvente fiind grâul comun și grâul spelt, orz și orzoaică, porumbul, orzul și ovăzul, plante industriale (31,41%), plante de nutreț (1,29%), alte culturi (1,58%), , pomi fructiferi (0,51%), plantații viticole (0,12%) (*conform Recensământul general agricol 2010, Tabelul 9a1. Exploatații agricole (număr) cu suprafața cultivată cu cereale pentru boabe a suprafeței agricole utilizate, pe localități*).

Agricultura ecologică nu este practică la nivelul localităților partenere.

2.1.2. Forța de muncă agricolă

La nivelul teritoriului *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde*, lucrează în agricultură un număr total de 6.856 persoane, din care 2.391 tineri din grupa de vârstă 15 – 44 ani (34,87% din totalul lucrătorilor), iar diferența de 4.465 persoane cu vârste cuprinse între 45 – 65 ani (65,13%).

2.1.3. Pregătirea agricolă a administratorilor de ferme

În ceea ce privește nivelul de instruire al șefilor de exploatații agricole de la nivelul teritoriului, analiza întreprinsă a relevat faptul că, doar 1,39% dintre aceștia dețin pregătire agricolă completă, 2,26% având un nivel de pregătire de bază, iar diferența de 96,35% se bazează numai pe experiența practică agricolă.

3. ECONOMIA LOCALĂ

Conform datelor furnizate de către *Oficiul Național al Registrului Comerțului*, la nivelul anului 2014 în localitățile componente ale *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* erau active din punct de vedere juridic 401 societăți comerciale, care au realizat o cifră de afaceri totală de 338.575.537 lei și au angrenat un număr de 1.386 angajați.

Majoritatea întreprinderilor au ca obiect principal de activitate *comerțul* (56,86% din totalul firmelor existente), datorită recuperării rapide a investițiilor și a unei experiențe minime necesare pentru organizarea și desfășurarea unei astfel de activități. Un alt sector destul de bine reprezentat este cel al *industrii prelucrătoare* (19,20% din totalul firmelor), urmat de *servicii* (18,70% din firme) și *agricultură* (5,24%).

În ceea ce privește participarea principalelor domenii economice la realizarea cifrei de afaceri totale, în anul 2014, pe primul loc s-a situat *comerțul* (60,41% din cifra de afaceri totală), urmat de *agricultură* (19,18% din cifra de afaceri totală), *servicii* (11,58% din cifra de afaceri totală) și *industria prelucrătoare* (8,83% din cifra de afaceri totală). În cadrul sectorului primar, 49,17% din cifra de afaceri realizată de întreprinderile angrenate în acest sector, este realizată de firmele având ca obiect de activitate *creșterea animalelor*. Sectorul care a angrenat cea mai multă forță de muncă este reprezentat de *industria prelucrătoare* (40,26% din numărul mediu total de angajați), secondat de *comerț* (27,27%), *servicii* (16,96%) și *agricultură* (15,51% din numărul mediu total de angajați). Activitatea turistică este bine reprezentată la nivelul teritoriului, fapt evidențiat de existența unui număr de 36 de unități turistice (vile și hoteluri de clasificări diferite). Aceste unități turistice oferă o capacitate de cazare de 2.144 locuri, conform datelor INSSE de la nivelul anului 2015. Datorită situării geografice a teritoriului, cât și a profilului cultural și patrimonial, putem aprecia faptul că teritoriul Dobrogea Verde este caracterizat de un puternic specific turistic. Prin prisma proximității de Marea Neagră, teritoriul Dobrogea Verde deține premisele favorabile dezvoltării produselor turistice (turism balnear, turism de odihnă etc).

4. INFRASTRUCTURA DE BAZĂ, SOCIALĂ ȘI EDUCAȚIONALĂ

a. Infrastructura rutieră: Pe teritoriul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* predomină drumurile comunale și străzile administrate de către unitățile administrativ teritoriale componente. În ceea ce privește situația drumurilor, acestea înregistrează un nivel scăzut de modernizare, fapt ce aduce repercursiuni asupra dezvoltării activităților productive și a schimburilor comerciale pe raza teritoriului.

b. Infrastructura de utilități: Alimentarea cu apă potabilă este un indicator al gradului de civilizație și al calității vieții. În acest sens este oportun de menționat faptul că la nivelul teritoriului lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile este de **211,7 km**, conform datelor furnizate de INSSE.

În ceea ce privește cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din teritoriul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* la nivelul anului 2014, aceasta a fost de 1.847 mc. În ceea ce privește sistemul de canalizare, la nivelul teritoriului există un grad redus de acoperire a sistemului de canalizare, lungimea totală a conductelor fiind de 42,7 km, existând localități neracordate la canalizare.

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

c. Infrastructura socială: În cadrul primăriilor unităților administrativ-teritoriale există compartimente de asistență socială acreditate ca servicii sociale pentru identificarea nevoilor sociale, informare și consiliere cu caracter primar, suport și asistență pentru copii și familiile aflate în dificultate. Totodată, în teritoriu se regăsesc centre de îngrijire și asistență socială și un centru de recuperare neuropsihiatrică, ce furnizează servicii de găzduire și îngrijire personal, reabilitare și integrare/reintegrare socială a persoanelor cu handicap, cât și recuperare medicală a beneficiarilor.

d. Infrastructura educațională: În teritoriul analizat funcționează un număr total de 17 unități de învățământ¹, distribuite după cum urmează: 9 grădinițe (7 cu program normal, 1 cu program prelungit și 1 specială sanatoriu), 7 școli gimnaziale (din care 1 specială sanatoriu) și 1 liceu teoretic. În cadrul unităților de învățământ menționate mai sus, sunt înscrși un număr total de 3.695 copii, din care 831 copii înscrși la grădinițe și 2.864 elevi în cadrul învățământului preuniversitar. În ceea ce privește evoluția populației școlare în cadrul teritoriului pe parcursul ultimilor ani, s-a observat o scădere continuă a numărului de persoane cuprinse în procesul de educare și formare, de la un total de 3.798 copii în anul 2010 la 3.695 persoane la nivelul anului 2014.

e. Infrastructura de sănătate: Serviciile în domeniul sănătății sunt asigurate de următoarele unități sanitare: sanatorii balneare – 2, cabinete medicale de medicină generală – 6, cabinete medicale de familie- 18, cabinete stomatologice – 15, cabinete medicale de specialitate – 2, societate civilă medical de specialitate – 1, farmacii – 16, puncte farmaceutice – 2, laboratoare medicale – 3 (conform *INSSE - Unitati sanitare pe categorii de unitati, forme de proprietate, județe și localități*). După cum se poate observa, infrastructura de sănătate este bine reprezentată, existând un număr de 65 de unități sanitare pe întreg teritoriul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde*.

5. PATRIMONIUL DE MEDIU: Teritoriul este situat într-o zonă spectaculoasă din punct de vedere al peisajului geografic, prin prisma accesului direct la Marea Neagră, cât și a existenței lacurilor naturale. Condițiile naturale deosebite, oferite de cadrul hidrologic reprezintă un potențial de dezvoltare pentru activitățile turistice. În cadrul teritoriului *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* există următoarele arii incluse în Natura 2000:

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

Cod SIRUTA	Denumire localitate	Denumire Sit	Cod Sit	Suprafață km ²
60534	Orașul Techirghiol	Lacul Techirghiol	ROSPA0061	19,71
60721	Comuna Tuzla	Lacul Techirghiol	ROSPA0061	6,08
60721	Comuna Tuzla	Zona marina de la Capul Tuzla	ROSCI0273	0,01
60721	Comuna Tuzla	Marea Neagră	ROSPA0076	0,01
60945	Comuna Albești	Padurea Hagieni	ROSPA0094	5,96
60945	Comuna Albești	Padurea Hagieni - Cotul Vaii	ROSCI0157	18,77
60945	Comuna Albești	Limanu-Herghelia	ROSPA0066	1,66
60598	Comuna 23 August	Costinesti - 23 August	ROSCI0293	0
60632	Comuna Limanu	Padurea Hagieni - Cotul Vaii	ROSCI0157	10,58
60632	Comuna Limanu	Pestera Limanu	ROSCI0191	0,12
60632	Comuna Limanu	Vama Veche - 2 Mai	ROSCI0269	0,01
60632	Comuna Limanu	Limanu-Herghelia	ROSPA0066	2,33
60632	Comuna Limanu	Marea Neagra	ROSPA0076	0,01
60632	Comuna Limanu	Padurea Hagieni	ROSPA0094	7,78

6. PATRIMONIUL ARHITECTURAL ȘI CULTURAL

În ceea ce privește monumentele istorice, pe teritoriul cuprins de grupul de acțiune locală există un număr total de 55 de obiective culturale care se regăsesc în Lista Monumentelor Istorice (*Lista monumentelor istorice din România actualizată, anexă la Ordinul Ministrului Culturii, nr. 2.361/2010, publicat în Monitorul Oficial al României, anul 178 (XXII), Nr. 670 bis, vineri 1 octombrie 2010*). Totodată, în teritoriu se remarcă existența unui număr de 55 de situri arheologice, așa cum rezultă din *Repertoriul Arheologic Național* (Ministerul Culturii, Repertoriul Arheologic Național - <http://ran.cimec.ro/>).

O bogată istorie și amprentă culturală în viața comunității o oferă lăcașele de cult din teritoriu, în număr de 11, dintre care 3 aparțin cultului orthodox, 6 cultului musulman și 2 cultului adventist de ziua a șaptea (conform datelor furnizate de *Secretariatul de Stat pentru culte – Lăcașuri de cult din România – <http://www.culte.gov.ro/lacasuri-de-cult>*).

7. POPULAȚIA ACOPERITĂ DE TERITORIU

Conform rezultatelor *Recensământului Populației și Locuințelor 2011*, populația totală a *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* este de 32.373 locuitori, distribuită în cinci comune și un oraș, reprezentând 4,73% din populația județului Constanța. Densitatea populației la nivelul teritoriului este de 66,55 loc./km². Ponderea cea mai mare în totalul populației o deține populația matură și activă, putându-se considera că Dobrogea Verde este un teritoriu dominat de populație activă. Populația matură și activă, cu vârste cuprinse între 20 - 59 ani, reprezintă 58,61% din totalul populației teritoriului (7.245 persoane), populația tânără (0 - 19 ani) reprezintă aproximativ 22,33% (18.896 persoane), iar populația îmbătrânită și inactivă (peste 60 de ani), 19,06% (6.232 persoane). Putem aprecia faptul că teritoriul GAL Dobrogea Verde deține o capacitate semnificativă a forței de muncă.

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

În ceea ce privește indicele de îmbătrânire al populației, acesta este de 0,85, fapt ce indică capacitatea comunității de a se regenera demografic.

În ceea ce privește mișcarea populației, la nivelul teritoriului analizat s-a înregistrat o creștere cu 34% a numărului de persoane care și-au schimbat domiciliul în anul 2014 (596 persoane) față de anul 2011 (444 persoane).

Structura pe sexe a populației teritoriului este una echilibrată, respectiv populația masculină este de 16.085, iar cea feminină este de 16.288. Existența unui număr mai mare al populației feminine determină o mai bună natalitate în teritoriu.

În ceea ce privește structura etnică a populației, se remarcă faptul că fiecare localitate componentă a teritoriului deține cel puțin o minoritate etnică, după cum urmează:

Denumire localitate	Maghiari	Romi	Germani	Turci	Rusi-Lipoveni	Tatari	Greci	Armeni	Macedoneni
Orașul Techirghiol	7	29	0	430	9	673	0	3	5
Comuna Tuzla	3	0	0	170	3	294	0	0	0
Comuna Albești	3	0	0	7	0	82	0	0	0
Comuna Pecineaga	0	11	0	67	0	45	0	0	0
Comuna 23 August	0	20	0	24	3	433	0	0	0
Comuna Limanu	8	84	3	6	178	179	3	4	0
Total general	21	144	3	704	193	1706	3	7	5

Analizând structura etnică a populației putem observa că **românii** reprezintă **populația majoritară**, pe actualul teritoriu al *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde*, aceștia fiind în număr de **27.750 locuitori**. Cu toate acestea, la nivelul teritoriului există o **varietate de minorități etnice**, numărând **2.786 de persoane**.

La sfârșitul anului 2015, numărul de **șomeri** de la nivelul *Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde* a fost de **472 persoane**, reprezentând **4,33%** din numărul de șomeri înregistrați la nivelul județului Constanța și **0,68%** din șomerii înregistrați la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.

Teritoriul este definit de un grad al sărăciei redus fapt susținut de prezența unei singure comune în lista UAT a **zonelor sărace**, după cum reiese din următorul tabel:

Cod SIRUTA	Denumire localitate	Rata sărăciei
60945	Comuna Albești	54,69%

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

8. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI ȘI DOMENII DE INTERVENȚIE

Prin consultări între toți partenerii (publici, privați, ONG) din teritoriul Dobrogea Verde și pe baza analizei diagnostic (prezentarea teritoriului, analiza SWOT) s-au stabilit principalele măsuri, ce asigură îndeplinirea nevoilor identificate în teritoriu. În această etapă au fost implicați toți actorii cheie din teritoriu. Ca urmare a întâlnirilor cu actorii cheie din teritoriu a fost elaborată *viziunea* de viitor a teritoriului: Valorificarea resurselor naturale, umane și financiare existente în teritoriu în vederea asigurării bunăstării locuitorilor.

Pe termen lung, *Grupul de Acțiune Locală Dobrogea Verde* își propune atingerea următoarelor obiective:

- ✦ Dezvoltarea teritorială echilibrată;
- ✦ Promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- ✦ Garantarea unor servicii sociale îmbunătățite;
- ✦ Consolidarea micilor întreprinzători din teritoriu;
- ✦ Asigurarea calității mediului și a condițiilor de locuire.

Măsurile au fost construite pe baza analizei diagnostic, a problemelor identificate și a obiectivelor și priorităților de dezvoltare. Fiecare măsură are ca obiectiv utilizarea eficientă a resurselor furnizate de cadrul natural, crearea de surse de venit viabile, consolidarea identității teritoriale, creșterea economică teritorială.

Măsurile propuse sunt redată în tabelul de mai jos, ce redă schematic logica intervenției în programare:

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

Tabel: Obiective, priorități, domenii de intervenție, măsuri, indicatori de rezultat

Obiectivul de dezvoltare rurală 1 Obiective transversale	Priorități de dezvoltare rurală →	Domenii de Intervenție →	Măsuri →	Indicatori de rezultat		
Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă (P1,P6) Obiective transversale: <i>mediu, climă și inovare</i>	P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale	M3.2. <i>"Facilitarea accesului la servicii sociale îmbunătățite"</i>	Populația netă din teritoriul GAL Dobrogea Verde care beneficiază de servicii/infrastructuri sociale îmbunătățite: 70.		
			M3.3. <i>"Creșterea gradului de furnizare a serviciilor către minoritățile din teritoriu"</i>	Populația netă din teritoriul GAL Dobrogea Verde care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 70. Numărul de proiecte ce prevăd măsuri de protecție a mediului: 1.		
			M3.4. <i>"Dezvoltarea locală a UAT-urilor din cadrul Grupului de Acțiune Locală Dobrogea Verde"</i>	Populația netă din teritoriul GAL Dobrogea Verde care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 1.500. Numărul de UAT-comune și UAT – orașe sprijinite: 2.		
				6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă	M3.1. <i>"Dezvoltarea activităților non-agricole în teritoriul GAL"</i>	Număr de locuri de muncă create: 4. Numărul de proiecte ce au componente inovative sau de protecție a mediului: 1.

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

Obiectivul de dezvoltare rurală 1 Obiective transversale	Priorități de dezvoltare rurală →	Domenii de Intervenție →	Măsuri →	Indicatori de rezultat
Favorizarea competitivității agriculturii (P1,P2) Obiective transversale: <i>mediu, climă și inovare</i>	P2: Creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor	2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole	M2.1. <i>"Îmbunătățirea performanțelor economice a fermelor"</i>	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți: 2.
		2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor	M2.2. <i>"Creșterea competitivității sectorului agricol prin facilitarea accesului unor fermieri calificați și a reînnoirii generațiilor"</i>	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți: 1. Numărul de locuri de muncă create: 1. Numărul de proiecte ce prevăd măsuri de protecție a mediului: 1.
	P1: Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale	1C) Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier.	M1 <i>"Formare profesională în domeniul agricol"</i>	Numărul total al participanților instruiți: 40.

Având în vedere faptul că Strategia de Dezvoltare Locală propune măsuri de infrastructură socială, acestea vor fi lansate cu prioritate. Dacă va interveni situația în care în urma lansării unui apel de selecție, să nu se depună proiecte, atunci Grupul de Acțiune Locală va putea accesa acea măsură, în calitate de beneficiar.

Logica intervenției fi monitorizată prin intermediul indicatorilor de monitorizare specifici domeniilor de intervenție, redați mai jos:

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare
1C	Numărul total al participanților instruiți
2A și 2B	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți
6A	Numărul de locuri de muncă create
6B	Populația netă din mediul rural care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite

Caracterul integrat al Strategiei de Dezvoltare Locală este reflectat în accentul pus pe dezvoltarea teritoriului, prin corelarea unui cumul de măsuri diverse ce au drept scop atingerea dezvoltării.

Caracterul inovator al Strategiei de Dezvoltare Locală constă în faptul că obiectivele propuse sunt realizabile, prin intermediul unor mijloace materiale și financiare bine definite, având la baza în primul rând echipa Grupului de Acțiune Locală, cât și un plan bine definit perioada de programare 2014-2020. Astfel caracterul inovator este redat de măsurile propuse, prin capacitatea acestora de a difuza soluții inovatoare în plan tehnologic, cât și în ceea ce privește transferul de cunoștințe, metode și practice agricole inovatoare.

IV. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE EVALUĂRII

Evaluarea este un instrument de gestionare strategică și de învățare. Ea oferă părților interesate ocazia de a reflecta asupra constatărilor evaluării și a posibilităților îmbunătățiri. Activitatea de evaluare a strategiei de dezvoltare locală s-a desfășurat pentru a putea urmări creșterea transparenței și a gradului de responsabilizare a activităților desfășurate la nivelul GAL Dobrogea Verde, demonstrarea rezultatelor și realizărilor, stimularea învățării despre cum să se proiecteze și să se pună în practică mai bine viitoarele activități GAL. Raportarea cu privire la constatările evaluării la nivel local poate fi considerată ca fiind un instrument relevant pentru creșterea gradului de răspundere și de transparență a activității GAL Dobrogea Verde. Se vor utiliza constatările evaluării și se vor iniția discuții ulterioare cu părțile interesate pentru îmbunătățirea strategiei de dezvoltare locală, implementarea metodei LEADER și activităților la nivelul GAL Dobrogea Verde. Lecțiile desprinse din acțiunea de evaluare constituie, de asemenea, un aport la următoarea etapă de dezvoltare a strategiei. Evaluarea a fost realizată de membrii echipei GAL. Experiența echipei și comunicarea permanentă cu beneficiarii de proiecte, parteneri, membri GAL, potențiali solicitanți, lideri din comunitate, animarea teritoriului GAL, etc. sunt surse de date importante pe care le-am inclus în evaluare.

V. METODOLOGIA DE EVALUARE

• **Descrierea metodelor și tehnicilor de evaluare folosite și justificarea acestora, corelat cu fiecare întrebare de evaluare**

În perioada de raportare nu există nici un proiect finalizat, astfel încât evaluarea cuprinde următoarele aspecte:

- ❖ analiza progresului privind depunerea și contractarea proiectelor. Factori care influențează acest progres, măsuri care pot fi adoptate pentru creșterea ritmului de contractare.

- ❖ analiza progresului implementării proiectelor contractate. Aspecte tipice ale implementării proiectelor; factori tipici care influențează implementarea proiectelor; analiza măsurii în care progresul este adecvat față de planul de implementare al proiectelor; analiza capacității beneficiarilor proiectelor de a identifica și aplica măsuri de corecție atunci când este necesar; măsura în care progresul înregistrat în implementarea proiectelor poate duce la atingerea rezultatelor așteptate; măsuri care pot fi adoptate pentru creșterea calității și eficienței implementării proiectelor.

- ❖ lecții care pot fi desprinse, aplicabile pentru viitoarea perioadă de programare.

Metodologia de evaluare a presupus, utilizarea unui mix de metode și tehnici de analiză cantitativă și calitativă, în baza cărora s-au dezvoltat răspunsuri la întrebările de evaluare și s-au formulat concluzii și recomandări. Pentru triangularea constatrilor evaluării a fost utilizată o combinație de metode cantitative și calitative. Echipa tehnică GAL, membrii GAL și beneficiarii Strategiei de Dezvoltare Locală au colaborat cu evaluatorul și au participat la activitățile de evaluare. GAL Dobrogea Verde deține informații cu privire la implementarea activităților cum ar fi rapoarte de implementare, rapoarte de monitorizare, bazele de date interne ale GAL. Au fost explorate aceste surse împreună cu alte informații existente relevante. Toate datele și informațiile disponibile au fost prelucrate și sintetizate. Pe baza constatrilor, au fost emise concluzii și recomandări cu privire la relevanța și coerența strategiei de dezvoltare locală; rezultatele și impactul strategiei, eficacitatea și eficiența acesteia în îndeplinirea obiectivelor, precum și aplicarea corectă a metodei LEADER și valoarea adăugată creată. Pentru a avea o evaluare independentă și pentru a obține legitimitate externă, au fost utilizate următoarele metode:

➤ **Metodele de evaluare calitative** sunt cele mai potrivite pentru evaluarea mecanismului de implementare a LEADER. Dimensiunea socio-economică marcantă reflectată în principiile LEADER sugerează faptul că o metodă de evaluare participativă poate fi foarte adecvată.

Metodele și tehnicile calitative utilizate:

Observația - Observația este o metodă care permite investigarea fenomenelor în cadrul lor natural de desfășurare (la fața locului). Observația poate fi folosită pentru a colecta informații detaliate privind implementarea și rezultatele unei intervenții. Metoda furnizează informații bogate asupra rezultatului observabil al intervenției, dar și privind influența contextului, luând totodată în considerare punctele de vedere ale principalilor actori și beneficiari. Metoda necesită abilități din partea evaluatorului de a observa aspecte relevante fără a perturba comportamentul firesc al celor observați (este foarte

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

important ca persoanele observate să se poarte firesc, normal). Observația poate aduce informații importante privind, spre exemplu, plus-valoarea abordării LEADER, rezultatele strategiei sau factorii care influențează implementarea acesteia. Este o metodă foarte utilă pentru analiza efectelor unor intervenții sau pentru a surprinde rezultatele unor tipuri de proiecte ale căror mecanisme de funcționare sau rezultate nu sunt bine înțelese, observația permite colectarea de date în situații dificile, în care nu pot fi utilizate alte metode sau tehnici de evaluare.

Interviul - Acestea sunt efectuate în mod normal prin telefon sau față în față cu părțile interesate: membrii GAL, reprezentanții comunității și solicitanții de proiecte. Întrebările pot fi ajustate în profunzime, după cum este necesar și adecvat cu cel cel interviuat. Acoperă atât elemente calitative cât și cantitative. Aceste întrebări sunt, în mod normal, printre cele mai profunde elemente ale abordării consultative. Util pentru: Evaluarea proiectului, precum și colectarea de observații, percepții și feedback privind implementarea SDL și activitatea GAL. Ele reprezintă o modalitate flexibilă de a obține o înțelegere aprofundată a subiectului. Resurse:

Circa 2 zile pentru a elabora întrebările și până la o jumătate de zi pentru a efectua și a scrie fiecare interviu. Limitări: Calitatea interviului depinde foarte mult de dezvoltarea întrebărilor "corecte" și de capacitatea intervievatorului de a angaja în discuție persoana interviuată.

Focus grupul - Focus grupurile sunt folosite pentru a aborda un anumit subiect, o întrebare sau o anumită categorie de grup țintă, oferind o oportunitate de dialog între mai multe persoane care împărtășesc experiențele lor și diferite puncte de vedere. Acestea implică, în general, un număr mic de indivizi (între 5 și 15), sprijiniți prin facilitare imparțială. Util pentru: explorarea unui anumit subiect sau a unei teme de evaluare și / sau pentru discutarea și validarea rezultatelor inițiale. Această ascultare reciprocă și împărtășirea opiniilor pot juca un rol crucial în înțelegerea a ceea ce se întâmplă și uneori poate contribui la identificarea unora dintre impacturile și valoarea adăugată mai largi pe care GAL-ul le aduce (sau nu reușește să aducă) în zonă. Capitalizarea cunoștințelor și a experienței împărtășite în focus grupuri poate contribui la luarea unor decizii mai bune pentru viitor. Limitări: Este necesar participarea unui moderator calificat și participanții care au cunoștințe despre subiect. și, în funcție de alegerea cazurilor, pot să nu fie reprezentative.

➤ **Analiza cantitativă** a presupus, colectarea datelor din surse și secundare, în baza cărora s-a procedat la calculul indicatorilor de rezultat.

Metodele și tehnicile cantitative utilizate:

Studiul/analiza documentelor / Cercetare de birou - Implică analiza tuturor informațiilor disponibile, începând cu monitorizarea și raportarea datelor, inclusiv cu alte informații din surse scrise. De asemenea, este utilă cercetarea implementării SDL din perioada anterioară ca reper sau exemple. Această metodă va fi utilizată în cadrul întrebărilor de evaluare, deoarece nu sunt proiecte finalizate în cadrul SDL în perioada raportată. Documentele analizate în cadrul evaluării sunt: modificările SDL, documentele întocmite în etapa de animare a teritoriului, raportări lunare/trimestriale către autoritatea

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

de management, rapoarte de selecție, cereri de plată, liste prezență întâlniri/eventimente organizate în cadrul teritoriului GAL, alte documente. Util pentru formarea structurii de bază a evaluării și identificarea nevoilor suplimentare de informare. Limitări: Se obțin numai informații scrise, dar e greu de captat de opinii, percepții și atitudini care sunt deosebit de importante. O revizuire a rapoartelor existente trebuie completată cu metode care să implice membrii GAL, beneficiarii proiectelor și comunitatea.

➤ Analiza datelor administrative

Descrierea elementelor cheie ale evaluării - întrebările de evaluare specifice și comune, criteriile de evaluare, indicatori

Autoevaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală este efectuată cu ajutorul întrebărilor de evaluare, a criteriilor de evaluare și a indicatorilor, în conformitate cu temele și întrebările de evaluare comune prezentate în GHID OPERAȚIONAL PRIVIND EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE LOCALĂ. Întrebările de evaluare reprezintă obiectul central al evaluării. Întrebările de evaluare au rolul de a stabili în ce măsură au fost îndeplinite obiectivele strategiei. Criteriile de evaluare indică gradul de reușită în îndeplinirea acestor obiective. Indicatorii sunt utilizați pentru a colecta dovezile necesare pentru a răspunde la întrebările de evaluare.

Evaluarea strategiei de dezvoltare locală vizează următoarele teme:

TEMA I	LOGICA INTERVENȚIEI STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ
Întrebare de evaluare 1	În ce măsură logică de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare al teritoriului?
Ce se evaluează	Relevanța strategiei față de nevoile și potențialul de dezvoltare din teritoriu
Criterii de evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoile de la momentul elaborării SDL până în prezent au rămas , s-au modificat • Măsurile din cadrul SDL au fost revizuite, în caz de necesitate, pentru a ține cont de dinamica acestor nevoi
Indicatori	Numărul de nevoi/măsuri din cadrul SDL revizuite
Răspunsul evaluatorului	<ul style="list-style-type: none"> • Puțin relevantă • Relevantă • Foarte relevantă
Metode utilizate	Studiul/analiza documentelor; analiza datelor administrative; Interviu
Întrebare de evaluare 2	Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza Strategiei de Dezvoltare Locală?
Ce se evaluează	Coerența internă și cu politicile de referință relevante
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> • Sunt activitățile (măsuri, proceduri, activități de sprijin) prevăzute în cadrul SDL și resursele alocate acestora suficiente pentru a genera realizările și rezultatele așteptate (indicatorii prevăzuți în strategie)? • Sunt definiți indicatori de realizare adecvați pentru a oferi o imagine clară asupra realizărilor obținute (specificali, măsurabili, fezabili, relevanți și suficienți)? • Sunt rezultatele așteptate clar definite?
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> • Număr măsuri de sprijin cuprinse în SDL și bugetul alocat fiecărei măsuri; • Număr de modificări a indicatorilor menționați în Anexa IV din SDL.
Răspunsul evaluatorului	<ul style="list-style-type: none"> • Puțin coerentă • Coerentă • Foarte coerentă

TEMA II	CONTRIBUTIA OPERAȚIUNILOR REALIZATE LA ATINGEREA OBIECTIVELOR PREVĂZUTE ÎN STRATEGIE
Întrebare de evaluare 3	În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?
Ce se evaluează	<ul style="list-style-type: none"> • Gradul de atingere a rezultatelor planificate, a obiectivelor specifice și a impactului prevăzut prin strategia de dezvoltare locală • Contribuția operațiunilor finanțate la atingerea rezultatelor, obiectivelor, impactului planificat, distinct de alți factori externi strategiei (impactul poate fi evaluat la finalul implementării strategiei) • Eficiența costurilor înregistrate la nivelul operațiunilor finanțate • Cum și în ce măsură au fost obținute rezultatele planificate
Răspunsul evaluatorului	Probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării ☐ În mică măsură ☐ În măsura medie ☐ În mare măsură
Întrebare de evaluare specifică (Aria de intervenție 2A)	3.1. În ce măsură au contribuit intervențiile SDL la îmbunătățirea performanței economice, la restructurarea și la modernizarea exploatațiilor sprijinite și la diversificarea agricolă
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> - Au fost create măsuri dedicate dezvoltării exploatațiilor agricole; - Au fost sprijinite fermele mici și mijlocii; - Au fost dezvoltate exploatațiile agricole; - Proiectele au promovat inovarea, protecția mediului.
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> - Numărul de măsuri dedicate dezvoltării exploatațiilor agricole; - Numărul de ferme mici și mijlocii înființate; - Numărul de exploatații agricole care au fost dezvoltate; - Numărul de proiecte care conțin componente de protecția mediului, clima și inovare.
Întrebare de evaluare specifică (Aria de intervenție 2B)	3.2. În ce măsură au sprijinit intervențiile SDL intrarea în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special reînnoirea generațiilor?
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> - A fost facilitată reînnoirea generațiilor de agricultori; - Proiectele au promovat inovarea, protecția mediului.
Indicatori	Numărul de exploatații agricole /beneficiari sprijiniți; - Numărul de proiecte care conțin componente de protecția mediului, climă și inovare
Întrebare de evaluare specifică (Aria de intervenție 6A)	3.3. În ce măsură au sprijinit intervențiile SDL diversificarea, crearea și dezvoltarea întreprinderilor mici și crearea de locuri de munca?
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> - Au fost create măsuri dedicate dezvoltării întreprinderilor mici; - Au fost sprijinite întreprinderile mici; - A crescut diversitatea afacerilor în mediul rural; - Proiectele au promovat inovarea, protecția mediului.
Indicatori	Numărul de măsuri dedicate dezvoltării întreprinderilor mici;

TEMA III	VALOAREA ADĂUGATĂ DATORATĂ METODEI LEADER
Întrebare de evaluare 4	Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute privind implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernancei locale)
Ce Se Evaluează	Beneficiile obținute datorită abordării LEADER Se vor evalua următoarele aspecte: ✓ în primul rând, scopul urmărit prin intervenția SDL; ✓ elemente potențiale de capital social: învățarea colectivă, schimbarea mentalităților, creșterea colaborării și încrederii reciproce și față de GAL, identificarea unor subiecte de interes comun, introducerea unor noi forme de auto-reglementare etc.; ✓ potențiale rezultate adiționale datorate abordării LEADER: gradul de inovare în cadrul proiectelor, efectul sinergic și de pârghie în ceea ce privește generarea de noi inițiative, o promovare sporită a inițiativelor de către rețelele locale etc.; ✓ potențiale elemente de administrare locală îmbunătățită: îmbunătățirea gestionării funcțiilor administrative, a controlului din partea instituțiilor locale privind procesarea materiei prime și vânzarea directă a produselor locale etc.
Criteriu de evaluare:	Capitalul social s-a îmbunătățit (spre exemplu învățarea colectivă, schimbarea mentalităților, creșterea colaborării și încrederii reciproce și fata de GAL, identificarea unor subiecte de interes comun, dezvoltarea de competențe și capacități, dezvoltarea unor rețele etc.)
Criteriu de evaluare:	Capitalul social s-a îmbunătățit (spre exemplu învățarea colectivă, schimbarea mentalităților, creșterea colaborării și încrederii reciproce și fata de GAL, identificarea unor subiecte de interes comun, dezvoltarea de competențe și capacități, dezvoltarea unor rețele etc.)
Indicator	Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a capitalului social datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală: ☐ nu am remarcat o îmbunătățire ☐ îmbunătățire medie ☐ îmbunătățire mare
Criteriu de evaluare:	Guvernanta locală s-a îmbunătățit la nivel local (spre exemplu îmbunătățirea gestionării funcțiilor administrative pe plan local, implicare sporită a comunității și factorilor interesați în luarea deciziilor, creșterea rolului GAL în guvernanta pe diferite niveluri, creșterea capacității de a gestiona fonduri publice-private, etc.)
Indicator	Percepția actorilor locali privind rezultatele ale SDL mai bune datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scala: ☐ nu am remarcat o îmbunătățire ☐ îmbunătățire medie ☐ îmbunătățire mare
Criteriu de evaluare:	Rezultatele implementării SDL-urilor (crearea de locuri de muncă, realizarea unor produse inovatoare, infrastructura de bază, et.) au generat îmbunătățirea calității vieții în teritoriul GAL Dobrogea Verde
Indicator	Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a guvernancei la nivel local datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală: ☐ nu am remarcat o îmbunătățire ☐ îmbunătățire medie ☐ îmbunătățire mare

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

TEMA IV	FACTORII DE SUCCES ȘI DE INSUCES
Întrebare de evaluare 5	Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare
Ce se evaluează	Influența factorilor interni și externi asupra rezultatelor obținute prin implementarea SDL/ Ce funcționează bine și ce nu
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> - Gradul de pregătire a resurselor umane; - Experiența GAL în exercițiul anterior; - Eficiența animării; - Caracteristica zonelor SDL.
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> - Instruirea formarea, participarea GLL/calificativele obținute de către personalul gal (mici, medii, mari); - Număr de proiecte depuse/selectate AFIR; - Raportul dintre proiectele eligibile neselectate și proiectele eligibile selectate; - Acoperirea nevoilor și necesităților din cadrul teritoriului GAL (mica, mare măsura, deloc).

TEMA V	CONTRIBUȚIA SDL LA ARIA DE INTERVENȚIE 6B
Întrebare de evaluare 6	În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?
Ce se evaluează	Contribuția efectivă a SDL la dezvoltarea locală în zonele rurale, conform criteriilor de evaluare și indicatorilor comuni aferenți ariei 6B
Criterii de evaluare:	<ul style="list-style-type: none"> - Serviciile și infrastructurile locale în zonele rurale au fost îmbunătățite; - Accesul la serviciile și la infrastructurile locale în zonele rurale a crescut; - Strategiile de dezvoltare locală au determinat crearea de oportunități de ocupare a forței de muncă.
Indicatori	<ul style="list-style-type: none"> - Procentajul populației rurale vizate de strategiile de dezvoltare locală; - Procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite; - Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (LEADER);
Răspunsul evaluatorului	Sprijinirea dezvoltării locale în zonele rurale de către SDL va fi însoțită de o apreciere a evaluatorului: ☐ În mică măsură ☐ În măsură medie ☐ În mare măsură

Sursa datelor (primare și secundare), tehnici pentru colectarea datelor (chestionare, interviuri, focus grupuri, studii de caz etc.; dimensiunea și criteriile de selecție pentru eșantionare)

Identificarea surselor și planificarea colectării datelor sunt esențiale pentru a analiza evaluării SDL. Sursele și datele au fost colectate în funcție de temele de evaluare propuse. Activități de evaluare, cum ar fi măsurarea implicării comunității, dezvoltarea capitalului social, valoarea adăugată a prezenței GAL-ului în zonă etc. vor necesita colectarea de informații specifice pe o perioadă mai lungă de timp și vor fi analizate în detaliu în cadrul evaluării finale. GAL Dobrogea Verde a ales ca metodă de evaluare, autoevaluarea. Evaluarea a fost efectuată de către angajații GAL, membri ai GAL, conducerea GAL, care au fost implicați și sunt responsabili pentru conceperea și implementarea strategiei actuale. Din rezultatele autoevaluării, va rezulta performanța înregistrată în perioada de referință realizările în cadrul implementării SDL, eficiența

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

animării, valoarea adăugată și problemele întâmpinate. Informațiile utilizate sunt datele din activitatea de monitorizare și constatări desprinse din evaluarea calitativă. Datele cantitative au rezultat din activitățile de monitorizare. Acestea includ, de exemplu, numărul de proiecte, numărul de beneficiari, tipurile de proiecte, participanți la evenimente, etc. Datele calitative au fost utilizate pentru a exprima valoarea adăugată a proiectelor mai bine decât numerele și procentele. Acest tip de informații este de obicei necesar pentru a evalua, de exemplu, calitatea sau durabilitatea acțiunilor finanțate și măsura în care comunitatea consideră că acestea sunt valoroase. Colectarea datelor utilizate în evaluare este un proces continuu care a început din momentul implementării SDL.

➤ **Analiza documentelor interne** (raportări către autoritatea de management, rapoarte de selecție, modificarea SDL, etc.)

➤ **Întâlniri periodice ale GAL-ului** - Întâlniri frecvente ale structurilor de decizie din GAL care contribuie la asigurarea participării active a membrilor GAL pentru a îmbunătăți participarea activă și / sau implementarea SDL;

➤ **Monitorizarea proiectelor** - informații colectate de la solicitanți care au în implementare și actualizate în timpul ciclului proiectului până la plata finală și ulterior. Menținerea focalizării pe obținerea de rezultate și colectarea datelor privind rezultatele proiectului;

➤ **Reuniuni cu beneficiarii** (inclusiv vizitarea proiectului) pentru monitorizarea implementării, output-urilor și rezultatelor. Se poate urmări o listă standardizată pentru a înțelege progresul, dificultățile întâmpinate, sau sprijinul necesar. Aceste informații sunt utile pentru analiza calitativă a proiectelor și identificarea oricăror probleme în implementare sau întâzieri, pentru a lua măsuri corective în timp util. Aceste reuniuni permit GAL-ului să mențină o relație strânsă cu beneficiarii și să discute în mod informal idei pentru dezvoltarea ulterioară a teritoriului GAL:

- Organizarea de focus grupuri;
- Organizarea de interviuri;
- Observația.

Descrierea principalelor limitări și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa

❖ **Focus grupul** - este necesar participarea unui moderator calificat și participanții care au cunoștințe despre subiect și, în funcție de alegerea cazurilor, pot să nu fie reprezentative. Informațiile nu sunt relevante dacă grupul nu este omogen. Timpul disponibil pentru ca fiecare participant să vorbească e limitat. Unii participanți tind să-și armonizeze opiniile și relatările cu ceea ce spun ceilalți.

Sunt persoane care se abțin să intervină sau să fie sincere din cauză că nu au încredere (în moderator, în alți membri, în modul de utilizare a datelor). Pentru a minimiza dezavantajele și maximiza avantajele moderatorul a încurajat exprimarea diferenței, a utilizat întrebări suplimentare și a creat o atmosferă de încredere pentru exprimarea opiniilor.

❖ **Interviul** - Calitatea interviului depinde foarte mult de dezvoltarea întrebărilor corecte și de capacitatea intervievatorului de a angaja în discuție persoana intervievată. Necesită timp și resurse realizarea interviului. S-au utilizat întrebări simple, care s-au adaptat în funcție de persoanele contactate

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

❖ **Observația** - Principalele constrângeri sunt: observația necesită o pregătire minuțioasă pentru a permite observatorului să se adapteze contextului observat, fără a perturba activitatea; poate necesita un timp îndelungat pentru colectarea datelor. În situații în care apar constrângeri de timp severe se poate limita atât numărul entităților observate, cât și durata observației, prin axarea pe aspectele cele mai relevante.

❖ **Analiza datelor administrative** - Se obțin numai informații scrise, dar e greu de captat de opinii, percepții și atitudini care sunt deosebit de importante. O revizuire a rapoartelor existente trebuie completată cu metode care să implice membrii GAL, beneficiarii proiectelor și, dacă este posibil, comunitatea. Se vor utiliza metode calitative pentru aprecierea indicatorilor de rezultat.

VI. CONSTATĂRILE ȘI CONCLUZIILE EVALUĂRII

Constatările și concluziile formulate pentru fiecare temă a evaluării și pentru fiecare dintre întrebările de evaluare.

Implementarea strategiei este cea mai importantă activitate desfășurată de către GAL Dobrogea Verde. Prin strategia elaborată, GAL Dobrogea Verde urmărește să aducă o schimbare pe teritoriul său și pentru populația aferentă. Intervențiile prevăzute în strategie vizează cele mai importante nevoi identificate în teritoriul GAL. Acestea acționează în favoarea obiectivelor locale și generează rezultate și impacturi preconizate care contribuie la valoarea adăugată a măsurii LEADER la nivel local. În evaluarea strategiei, se analizează măsura în care au fost îndeplinite obiectivele strategiei locale (eficacitatea) și să se aprecieze costurile cu care au fost obținute rezultate/impacturi (eficiența).

Tema I. LOGICA INTERVENȚIEI STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Implementarea SDL presupune convertirea nevoilor identificate (probleme, oportunități) în obiective și acțiunea de a răspunde acestor nevoi (realizarea obiectivelor) printr-un set de proiecte și activități, cu sprijin/finanțare (input) din GAL.

Evaluarea este o estimare a:

- ce s-a făcut prin proiecte / activități individuale (output-uri); • în ce măsură aceste output-uri au contribuit la rezolvarea unor probleme specifice (rezultate);
- cum au contribuit aceste rezultate la atingerea obiectivului mai larg al strategiei (impact).

Legătura dintre nevoile/problemele zonei, obiectivele strategiei, activitățile/proiectele, rezultatele, rezultatele și impacturile se numește logică de intervenție.

Logica de intervenție a fost stabilită în etapa de elaborare a strategiei. Coerența și relevanța acesteia, trebuie reexaminată în perioada de implementare. În aceste situații, reanalizarea logicii de intervenție este utilă.

Logica intervenției se verifică prin:

- Verificarea consecvenței strategiei de dezvoltare locală cu analiza SWOT actualizată pentru teritoriul GAL la momentul autoevaluării și cu analiza nevoilor acestuia (relevanța). Obiectivele strategiei și rezultatele și impacturile preconizate trebuie să reflecte nevoile din teritoriul GAL Dobrogea Verde;

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

Din analiza documentelor indicatorii stabiliți în SDL sunt specifici domeniilor de intervenție la care măsurile corespund, măsurabili și verificabili la nivelul proiectelor atât la depunere cât și la implementare, fezabili și relevanți. Au fost definiți și indicatori cu specific local, care vor contribui la realizarea obiectivelor transversale: mediu și climă, inovare. Metodă de analiză, interviul, s-a adresat beneficiarilor de proiecte din domeniul privat și unui grup de lideri locali, care sunt și beneficiari de proiecte. În urma desfășurării interviului, a rezultat faptul că măsurile de intervenție sunt suficiente pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare din teritoriul GAL, pentru a susține mediul social și economic din zona noastră și chiar pentru a reduce discrepanțele care există la nivel de societate între rural și urban (cunoștințe, economie, educație, acces la servicii etc.). Nu a fost exprimată necesitatea de a regăsi în cadrul strategiei și a altor măsuri, în afara celor deja existente. Pe de altă parte, considerăm că nu au existat măsuri care să nu fi fost necesare procesului de dezvoltare locală. Resursele sunt alocate proporțional cu indicatori asumați, care sunt clar definiți, specifici, măsurabil, fezabili și suficienți.

Aprecierea evaluatorului pentru întrebarea Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?

Puțin coerentă

Coerentă

Foarte coerentă

Tema II. CONTRIBUȚIA OPERAȚIUNILOR REALIZATE LA ATINGEREA OBIECTIVELOR PREVĂZUTE DE STRATEGIE

Întrebarea 3. În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?

Până la data de 01.10.2018 au fost selectate proiecte aferente ambelor obiective de dezvoltare rurală:

I. Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă

II. Favorizarea competitivității agriculturii

Având în vedere că în cadrul SDL sunt urmărite doar aceste două obiective, putem concluziona că, în perioada supusă evaluării, obiectivele au fost atinse în mare măsură.

3.1. În ce măsură au contribuit intervențiile SDL la îmbunătățirea performanței economice, la restructurarea și la modernizarea exploatațiilor sprijinite și la diversificarea agricolă?

Prin măsura de finanțare lansată în perioada de evaluare, respectiv M2.1 s-a urmărit:

- dezvoltarea exploatațiilor agricole, prin extinderea suprafețelor fermelor;
- modernizarea acestora, prin achiziția de utilaje noi și eficiente;
- diversificarea activităților la nivelul fermelor (înființarea de noi culturi);
- creșterea valorii produselor fermelor, prin achiziția de echipamente noi și performante. Fondurile aferente acestei măsuri de finanțare, în urma selecției proiectelor depuse în cadrul apelului deschis, nu au fost încă epuizate.

3.2. În ce măsură au sprijinit intervențiile SDL intrarea în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special reînnoirea generațiilor?

În cadrul măsurii 2.2/2B au fost alocate fonduri pentru 1 proiect; acestea au fost accesate, fiind în momentul de față în perioada contractării.

Măsura în care au fost atinse obiectivele:

Mică	Medie	Mare
	X	

3.3. În ce măsură au sprijinit intervențiile SDL diversificarea, crearea și dezvoltarea întreprinderilor mici și crearea de locuri de muncă ?

Măsura 3.1/6A, adresata mediului privat, a sprijinit direct obiectivul de creare sau dezvoltare de întreprinderi mici, precum și crearea de noi locuri de muncă, aceasta fiind chiar o condiție de eligibilitate. Astfel, prin aceste intervenții au fost creată și sprijinită în dezvoltare o micro-întreprinderi, care propune, servicii sau produse noi în teritoriul GAL, și a fost asumată de către beneficiar crearea a 1 loc nou de muncă.

Măsura în care au fost atinse obiectivele:

Mică	Medie	Mare
	X	

TEMA III. VALOAREA ADĂUGATĂ DATORATĂ METODEI LEADER

Întrebarea 4. Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ?

Criteriu de evaluare: Capitalul social a suferit o îmbunătățire substanțială față de perioada anterioară, crescând încrederea în teritoriu față de GAL, atitudinea comunității fiind mult mai propice pentru implementarea strategiei. La acest lucru au contribuit:

- prezența constantă în cadrul teritoriului (animarea teritoriului, participarea la evenimente locale, publicitatea în teritoriu a lansării apelurilor de selecție);
- atenția acordată mijloacelor de publicitate on-line (site web, pagină social-media);
- competențelor îmbunătățite de comunicare și de analiză tehnică a documentațiilor ale echipei tehnice a GAL.

Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a capitalului social datorită aplicării metodei LEADER:

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
3%	22%	75%

Cum a influențat Programul LEADER (contribuția SDL) creșterea capacității de a gestiona fonduri publice - private ?

Criteriu de evaluare: În ceea ce privește guvernarea locală, s-a observat o îmbunătățire medie, mai ales la implicarea sporită a comunității și factorilor interesați în

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

luarea deciziilor și la rolul GAL-ului în governanța pe diferite niveluri. Din punct de vedere al dezvoltării locale, comunitățile sunt din ce în ce mai pregătite să observe și să prezinte probleme locale, să participe mai activ la consultările organizate de către autorități / organizații, să-și expună părerea și să accepte diferența de păreri. Tot la acest criteriu s-a evidențiat o creștere ridicată a capacității de gestionare a fondurilor publice. Acest rezultat este atât efectul implementării proiectului LEADER, dar și efectul experiențelor acumulate în urma finalizării a mai multor proiecte cu finanțare nerambursabilă la nivel de UAT.

Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a governanței la nivel local datorită aplicării metodei LEADER:

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
	X	

În ce măsură proiectele finanțate prin LEADER (SDL) au contribuit la dezvoltarea spiritului antreprenorial?

Criteriu de evaluare: Îmbunătățirea calității vieții. Prin implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală, conform asumărilor din proiectele depuse în perioada de evaluare, se vor crea 13 de locuri de muncă, față de cele 8 asumate de SDL. Diferența semnificativă se datorează faptului că am abordat cu prudență acest criteriu la elaborarea strategiei, din motive ce țin de îndeplinirea tuturor condițiilor asumate. La stabilirea indicatorilor ne-am rezumat strict la indicatorii impuși de prioritatea care a stat la baza măsurii. Numărul ridicat de locuri de muncă nou-create este un rezultat foarte pozitiv și este în concordanță cu obiectivele principale, de a reduce gradul de sărăcie, discrepanța rural - urban și de a contribui la ocuparea forței de muncă. Dezvoltarea infrastructurii de bază a fost o preocupare majoră în cadrul SDL (aproximativ 60% din valoarea SDL fiind alocată acestui pachet de măsuri). Acest fapt reflectă necesitatea dezvoltării infrastructurii sociale și educaționale la scară mică (centre de sport, centre de zi), serviciilor publice pentru deservirea populației din teritoriu (de situații de urgență, de intervenții și gospodărire publică), ca o condiție prealabilă și necesară în vederea împlinirii nevoilor populației rurale, pentru dezvoltarea, în etapele viitoare, a unor intervenții centrate pe nevoile individualizate ale sectorului privat.

Percepția actorilor locali privind rezultate ale SDL mai bune datorită aplicării metodei LEADER:

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
	X	

Întrebare de evaluare	Criterii de evaluare	Indicatori de realizare
Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ?	Capitalul social s-a îmbunătățit	Îmbunătățire mare
	Guvernanța locală s-a îmbunătățită	Îmbunătățire medie
	Implementarea proiectelor au generat îmbunătățirea calității vieții	Îmbunătățire mare

TEMA IV. FACTORII DE SUCCES ȘI DE INSUCCES

Întrebarea 5: Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?

Principalele avantaje ale utilizării programelor LEADER sunt că acestea răspund unor nevoi locale specifice, valorifică resursele locale, mobilizează actorii locali, reprezentanți ai populației rurale, pentru a prelua controlul dezvoltării zonelor respective prin întocmirea de strategii axate pe problemele identificate în comunitățile lor și, de asemenea, oferă zonelor rurale posibilitatea de colaborare cu alte teritorii pentru transferul de experiență, prin crearea de rețele și proiecte partenoriale de cooperare.

Comunitățile reușesc, astfel, să exploateze modalități noi prin care să devină sau să rămână competitive, să își valorifice bunurile și resursele la maximum, precum și să depășească diversele dificultăți pe care le întâmpină, cum ar fi tendința de îmbătrânire a populației, nivelul redus al prestărilor de servicii, absența posibilităților de angajare sau discrepanța mare față de gradul de dezvoltare a zonelor urbane.

Nu în ultimul rând, este important că LEADER contribuie la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale, atât pentru familiile de agricultori, cât și pentru populația rurală în sens larg. De asemenea, LEADER susține sectoare și categorii de beneficiari care, de multe ori, nu sunt sprijinite deloc sau primesc doar o atenție limitată prin alte programe care funcționează în zonele rurale, precum activitățile culturale, punerea în valoare a mediului natural, reabilitarea arhitecturii și a clădirilor de patrimoniu, turismul rural, ameliorarea relațiilor dintre producători și consumatori etc.

Programul LEADER scoate, de asemenea, cel mai bine la suprafață soluțiile de dezvoltare specifice locului, care adesea nu pot fi înțelese și acceptate prin sistemul administrativ tradițional. Dar, deși LEADER este un "vehicul" excepțional pentru progresul comunităților sătești, el are nevoie de un motor pe măsură.

Pe baza interviurilor s-a evidențiat faptul că cel mai important factor intern pozitiv pentru beneficiari a fost comunicarea, iar pentru autoritățile publice locale, implicarea personalului angajat. Totodată, atitudinea de implicare a membrilor asociației a oferit un sprijin moral care a îndemnat la un nivel crescut de participare la apeluri în vederea depunerii de proiecte, implementarea lor și, astfel, la dezvoltare locală. Tot aici este menționată și participarea membrilor echipei GAL și a liderilor locali din teritoriu

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

(din partea membrilor instituții publice sau entități private) la sesiuni de instruire și la grupuri de lucru specifice.

Ca factor extern pozitiv a fost evidențiat atitudinea personalului CRFIR Constanța, respectiv OJFIR Constanța, menționându-se o schimbare semnificativă în abordarea măsurii 19.2 LEADER, gestionarea tuturor cererilor legate de implementarea proiectelor și soluționarea problemelor apărute. Au fost apreciate intervalele de timp la nivelul CRFIR / OJFIR în fazele de evaluare a proiectelor, de semnare a contractelor, de verificare a dosarelor de achiziții (acolo unde procedura o cere) și de verificare a dosarului Cererii de Plată. Acest aspect a rezultat din analiza documentelor de la GAL. Considerăm pozitivă crearea, în cadrul exercițiului 2014 - 2020, la nivelul tuturor structurilor AFIR de departamente specializate pentru preluarea dosarelor provenite de la GAL (Serviciul LEADER), care a dus la crearea unui flux coerent ca etape de verificare / contractare și timpii aferenți de realizare.

Un alt indicator, care ne poate demonstra eficiența animării teritoriului și prezența constantă și actualizată a informațiilor despre activitatea GAL, a lansării sesiunilor de depunere a proiectelor pentru solicitanții din teritoriu îl reprezintă suprasolicitarea unor anumite măsuri (cu caracter antreprenorial).

Întrebare de evaluare	Criterii de evaluare	Indicatori de realizare
Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute	Gradul de pregătire a resurselor umane	Mare
	Eficiența animării	Mare
	Coeziunea parteneriatului	Ridicată
	Calitatea procesului de evaluare și selecție a proiectelor la nivel de GAL	Ridicată

Acoperirea nevoilor și necesităților din cadrul teritoriului GAL:

Deloc	Mică măsură	Mare măsură
		X

Tema V. CONTRIBUȚIA SDL LA ARIA DE INTERVENȚIE 6B

Întrebarea 6. În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?

Pentru Domeniul de intervenție 6B (Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale) au fost dedicate 2 măsuri de finanțare, respectiv:

✓ M 3.3/6B: "Creșterea gradului de furnizare a serviciilor către minoritațile din teritoriu", prin care s-a urmărit dezvoltarea structurilor pentru înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor și înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurilor de tip after-school din teritoriul GAL, dezvoltarea

Constanța, Oraș Techirghiol - 906100

infrastructurilor sanitare și sociale - investiții în reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea centrelor comunitare de intervenție integrată, a infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre „respiro”, centre de consiliere psihosocială, centre de servicii de recuperare neuro - motorie de tip ambulatoriu, etc.);

✓ M 3.4/6B: "Dezvoltarea locală a UAT-urilor din GAL", prin care s-a urmărit dezvoltarea infrastructurii rurale, a serviciilor de bază și protejarea patrimoniului cultural local; conform SDL, indicatorul "numărul de UAT - uri sprijinite" este 6;

În perioada supusă evaluării a fost lansat 1 Apel de Selecție în cadrul măsurii M 3.4/6B. Prin intermediul acestei măsuri au fost depuse 3 proiecte ale beneficiarilor publici din 3 UAT-uri (din totalul celor 6 care alcătuiesc teritoriul GAL Dobrogea Verde).

Din studiul/analiza documentelor cum ar fi Rapoarte de Selecție, notificări ale beneficiarilor privind selectarea Cererii de Finanțare și semnarea Contractelor de Finanțare, s-a analizat gradul în care dezvoltarea locală în zonele rurale este sprijinită prin intervențiile SDL la nivelul UAT-urilor din teritoriul GAL Dobrogea Verde. Prin intermediul metodei de analiză, observația, s-a constatat că proiectele selectate și în curs de implementare contribuie la dezvoltarea locală în zonele rurale.

Aprecierea evaluatorului privind Sprijinirea dezvoltării locale în zonele rurale de către SDL este:

În mică măsură

În măsură medie

În măsură mare

VII. CONCLUZII, RECOMANDĂRI ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE

GAL Dobrogea Verde și-a atins obiectivele propuse până la data de 01.10.2018. Am reușit să lansăm și să selectăm proiectele propuse în perioada de referință, astfel încât procentul proiectelor selectate la nivelul GAL este de 57,14%. Am avut o comunicare bună cu membrii GAL, am fost transparenți și deschiși la nevoile de dezvoltare a teritoriului. Au fost organizate întâlniri foarte reușite, apreciate și cu mult folos. Am colaborat eficient cu OJFIR Constanta, CRFIR Constanta și cu reprezentanții CDRJ Constanta. Comunicarea și informarea asigură transparență în ceea ce privește activitatea GAL și în același timp se obțin informații valoroase privind modul în care putem îmbunătăți funcționarea și implementarea strategiei, prin oferirea unor soluții concrete la problemele identificate. Organizarea mai multor întâlniri în teritoriu pentru discuții cu beneficiarii, membrii GAL și persoanele interesate de activitatea noastră, au fost foarte utile pentru activitatea GAL. Organizarea de sesiuni de training cu reprezentanții firmei de consultanță Anderssen Consulting S.R.L. pentru explicitarea Ghidurilor specifice GAL, colaborarea cu instituțiile de specialitate, identificarea de surse alternative de finanțare și asigurarea sustenabilității activităților desfășurate în teritoriu, promovarea produselor locale și a producătorilor din teritoriul GAL Dobrogea Verde sunt printre obiectivele activității curente a echipei GAL.

1. În ce măsură, logica de intervenție a Strategiei de Dezvoltare Locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?

Procentul proiectelor selectate la nivelul GAL reflectă un grad de absorbție ridicat a fondurilor alocate strategiei, nevoile identificate în SDL în teritoriul GAL Dobrogea Verde sunt continuare relevante față de nevoile socio - economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului. Fondurile alocate nu sunt suficiente față de toate propunerile de proiecte din partea potențialilor solicitanți, ceea ce ar impune o alocare de fonduri mai mare în viitoarea programare, pentru finanțarea unui număr crescut de proiecte distribuite la nivelul teritoriului, a unor inițiative în teritoriul GAL care pot ulterior să se autofinanțeze folosind alte resurse locale, a unor proiecte prin care beneficiarii își asumă realizarea unor indicatori cu impact semnificativ la nivelul teritoriului.

2. Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală? Logica de intervenție care a stat la baza Strategiei de Dezvoltare Locală este coerentă și nu se impun modificări în obiectivele și în măsurile care asigură îndeplinirea acestora.

3. În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării? Obiectivele strategiei și indicatorii de rezultat asumați prin SDL au fost atinși în mare măsură. Consecvent, în al treilea trimestru din anul 2019 estimăm că fondurile alocate strategiei vor fi epuizate. Echipa GAL se va concentra să asigure suportul necesar beneficiarilor de proiecte contractate în vederea implementării corecte și fără întârzieri a acestora, astfel încât să avem un grad de plăți de la AFIR către beneficiari cât mai aproape de 100% până la următoarea evaluare.

4. Ce beneficii au fost obținute datorita metodei LEADER? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernantei locale, etc.).

Metoda LEADER a dovedit o contribuție clară în sporirea dezvoltării economice și sociale în UAT-urile unde au fost implementate intervenții prin realizarea de proiecte de dezvoltare locală, având în vedere că totul a pornit de la potențialul local. Prin intermediul strategiei au putut primi finanțare inclusiv beneficiari aparținând unui oraș – Techirghiol. Au fost finanțate proiecte care nu ar fi fost eligibile în cadrul altor programe de finanțare existente, au fost îmbunătățite serviciile publice locale, va crește competitivitatea fermelor mici și se îmbunătățește managementul exploatațiilor existente, economia locală s-a diversificat prin încurajarea activităților non-agricole, vor fi create noi locuri de muncă. Toate acestea vor contribui la creșterea atractivității teritoriului GAL, la reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială. Recomandăm instruirea, dobândirea de competențe, schimburile de bune practici, prin implicarea actorilor locali și a populației din teritoriul GAL, în vederea dezvoltării locale, prioritizarea proiectelor care reflectă o nevoie comună identificată la nivelul GAL, implicarea tinerilor în diverse inițiative locale.

5. În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale.
Proiectele finanțate contribuie la îmbunătățirea serviciilor pentru comunitatea locală și asigură accesul la servicii de bază, în vederea creșterii confortului, siguranței, accesibilității pentru locuitorii din teritoriul GAL Dobrogea Verde. Proiectele vor aduce un beneficiu pentru toată populația din teritoriul GAL Dobrogea Verde. În cadrul măsurii dedicate investițiilor în infrastructura socială, investiția va contribui la îmbunătățirea vieții locuitorilor din teritoriul GAL Dobrogea Verde. Impactul implementării măsurii poate crește în cazul care se finanțează activitățile sociale specifice proiectului prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014 – 2020 - Axa prioritară 5 - Obiectiv specific 5.2.

Asociația GAL Dobrogea Verde
Manager,
Stelian GIMA

